

Nr 121.

Av herr **Wagnsson**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om uppförande på ordinarie stat hos skolöverstyrelsen av en tjänst såsom konsulent för husligt arbete.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen, att under åttonde huvudtiteln bland tjänster å ordinarie stat vid skolöverstyrelsen nyuppföres en tjänst såsom konsulent för husligt arbete i lönegraden A 24.

Konsulenten för husligt arbete vid skolöverstyrelsen innehar för närvarande en arvodesbefattning, för vilken arvodet vid senaste lönereglering bestämdes till 6.000 kronor för år, varjämte till den nuvarande innehavaren av befattningen utgår ett personligt arvodestillägg å 1.500 kronor för år.

Då arvodesbefattning såsom konsulent för husligt arbete inom yrkesskolöverstyrelsen år 1918 inrättades, framhöll statsutskottet — gentemot ett motionsvis väckt yrkande om en ordinarie ledamotstjänst, vars innehavare skulle företräda det husliga arbetet — att konsulenten i fråga skulle hava ställning som särskild föredragande, vilket innebure, att befattningshavaren skulle komma att inom verket inträda såsom föredragande ledamot, så ofta ärenden rörande det husliga arbetet föreläge till behandling, vartill komme inspektionsskyldighet i överensstämmelse med vad fallet skulle bliva för de ordinarie ledamöterna. Vid ärendets behandling av 1918 års riksdag anförde departementschefen, att förslaget om en konsulent för husligt arbete innebar en övergångsarrangemang, samt påpekade, att så snart denna yrkesundervisning växt ut så, att det krävde en kvinnlig tjänsteman, som helt ägnade sig åt ifrågavarande verksamhet, borde denna tjänst naturligtvis också inrättas på ordinarie stat och utrustas med löneförmåner, som i alla avseenden vore tillfredsställande.

De år 1918 tillkallade sakkunniga för utredandet av frågan om undervisningsväsendets centrala ledning upptogo till behandling bland annat spörsmålet om konsulentens för husligt arbete ställning inom skolöverstyrelsen. Även de diskuterade frågan om inrättande av en ordinarie ledamotstjänst för ifrågavarande konsulent, men strandade detta därpå att med hänsyn till dåvarande bestämmelser i § 28 regeringsformen läte det sig icke göra att giva den kvinnliga konsulenten en sådan ställning, som skulle förutsätta utnämning av Kungl. Maj:t.

De år 1936 tillkallade sakkunniga för utredning angående skolöverstyrelsens organisation ha i sitt den 13 juni 1938 avgivna betänkande förklarat, att

konsulentens arbete inom överstyrelsen redan nu motsvarar ett undervisningsråds, »varför inrättandet i stället för konsulentbefattningen av en undervisningsrådstjänst för husligt arbete i själva verket allenast innebär en formell bekräftelse på den betydelse ifrågavarande undervisning numera måste anses äga». Dessa sakkunniga ha därför föreslagit, att en dylik tjänst i lönegraden A 30 upprättas inom överstyrelsen.

1939 års tjänsteförteckningssakkunniga, som i enlighet med för dem meddelade direktiv måste förutsättas hava iakttagit största möjliga återhållsamhet i fråga om inplaceringen av tjänster, ha ansett, att tjänsten såsom konsulent i husligt arbete vid skolöverstyrelsen bör placeras i lönegrad A 26, och skolöverstyrelsen har i sammanhang med sina anslagsäskanden för nästa budgetår i anslutning till tjänsteförteckningssakkunnigas förslag hemställt, att ifrågavarande arvodesbefattning måtte förändras till tjänst i lönegraden A 26.

Av den ovan lämnade redogörelsen framgår, att redan så tidigt som vid tillkomsten av omhandlade konsulentbefattning dryftades spørsmålet, huruvida en ordinarie ledamotstjänst med motsvarande uppgifter skulle inrättas, att frågan alltsedan dess varit aktuell, samt att i varje fall lägre placering av tjänsten än i lönegraden A 26 tidigare icke varit påtänkt. Den nu föreslagna placeringen i lönegraden A 24 framstår därför såsom överraskande och omotiverad.

Jämför man placeringen av denna tjänst med placeringen av vissa andra tjänster inom skolöverstyrelsen, kan man icke undgå att förvånas över den låga värdesättningen av det arbete, som åvilar konsulenten för husligt arbete. Tjänsten såsom förste bibliotekskonsulent är för närvarande placerad i lönegraden A 26 och föreslås nu höjd till A 27. Förste gymnastikkonsulenten är såsom extra ordinarie tjänsteman placerad i lönegraden A 26, vilken placering föreslås bibehållen. Undervisningen i hushållsgöromål är dock minst lika viktig som undervisningen i gymnastik.

Betydelsen av undervisningen i hushållsgöromål torde icke behöva närmare utvecklas. Den har framhållits och betonats vid upprepade tillfällen såväl i pedagogiska diskussioner som inom riksdagen. Här må endast framhållas, att riksdagen år 1936 i samband med anmälan av sitt beslut angående obligatorisk sjuårig folkskola uttalade sin anslutning till tanken, att ingen flicka borde lämna den obligatoriska skolundervisningen utan att först hava erhållit undervisning i husligt arbete. Med hänsyn till den höga uppskattning, som sålunda ägnats undervisningen i husligt arbete, synes det egendomligt, att arbetet med övervakandet av denna undervisning nu värderas så lågt som här skett.

Även vid jämförelse med i statsverkspropositionen föreslagna placering av vissa kamerala tjänster framträder undervärderingen av ifrågavarande konsulenttjänst. Sålunda föreslås sekreterartjänsterna i lönegraden A 24 på folkskole- och läroverksavdelningarna uppflyttade till sekreterartjänster i löne-

graden A 26, alltså två lönegrader högre än konsulenttjänsten för husligt arbete. Det är att märka, att i propositionen förutsattes, att skolöverstyrelsen »upptager till övervägande, huruvida icke i samband med denna förändring av sekreterarbefattningarna dessas arbetsområden kunde omregleras i sådan riktning, att de mera närmade sig dem som avsetts för administrativa byråchefer». — Dessa sekreterares arbetsområden närma sig alltså icke nu byråchefers men de anses dock böra placeras i lönegraden A 26. Konsulenten för husligt arbete däremot intager i fråga om såväl verksamhetsområde som arbetsåligganden en ställning, motsvarande undervisningsråds, men anses icke värd högre lönegradsplacering än i lönegraden A 24.

Vad konsulentens för husligt arbete verksamhetsområde beträffar, är detta synnerligen omfattande. Medan ett undervisningsråds verksamhet i regel är begränsad till viss skolform, omfattar konsulentens arbete alla de statliga och statsunderstödda skolformer, där undervisning i hushållsgöromål förekommer: folk- och fortsättningsskolor, läroverk, yrkesskolor, seminarier m. fl. Denna undervisning är icke inskränkt endast till kvinnliga elever utan meddelas redan nu i viss utsträckning även gossar. Detta är bland annat fallet i en del skogs- och kustdistrikt, där det ansetts behöfligt att i fortsättningskolan eller folkskolans 7:de klass införa undervisning i hushållsgöromål jämväl för gossarna.

Såsom förut påpekats, äro ifrågavarande konsulents arbetsåligganden fullt motsvariga dem, som åvila undervisningsråd. Konsulenten är sålunda föredragande inom skolöverstyrelsen i alla ärenden, som röra undervisningen i hushållsgöromål, och har, förutom sina rent administrativa åligganden, att utöva inspektion över hithörande anstalter och skolor. Konsulentens arbetsuppgifter sträcka sig till och med i viss mån längre än undervisningsrådets, i det att konsulenten även har att taga befattning med frågor om skolkökslokalernas inredning, att granska byggnadsexpertens förslag i detta hänseende och avgiva en promemoria däröver.

En inplacering av tjänsten såsom konsulent för husligt arbete i lönegraden A 26 innebär en så ringa merkostnad i förhållande till den föreslagna placeringen i lönegraden A 24, att statsfinansiella skäl icke böra förhindra den förstnämnda, mera rättvisa placeringen av densamma. Tjänstens inplacering i lönegraden A 26 beräknas av skolöverstyrelsen medföra en utgiftsökning av 1.863 kronor för år utöver det nu utgående arvodet. Genom en placering i lönegraden A 24 skulle utgiftsökningen nedbringas till 990 kronor. Skillnaden blir således endast 873 kronor, vilket knappast torde behöva föranleda någon höjning av det till i runt tal 405.000 kronor beräknade förslagsanslaget för avlöningar till ordinarie tjänstemän vid skolöverstyrelsen.

På grund av vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av årets statsverksproposition, att den i personalförteckningen för skol-

överstyrelsen såsom tjänsteman å ordinarie stat uppförda konsulenten för husligt arbete hänföres till lönegraden A 26 i stället för i propositionen föreslagna lönegraden A 24.

Stockholm den 24 januari 1942.

Ruben Wagnsson.